
Tre Verdensdele og Vedersø

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Tre Verdensdele og Vedersø

4

Tre Verdensdele og Vedersø

Tre Verdensdele og Vedersø

[1] Genoptrykt i "Vedersø-Jerusalem Retur." Pag 138-142.

Jp 3/6 1934.

Tre Verdensdele og Vedersø.

Kaj Munk tolker Indtryk fra Rejsen og Hjemkomsten.

I det tyvende og sidste Brev fra sin store Rejse sammendrager Sognepræst Kaj Munk Indtrykkene fra Besøget i tre Verdensdele - og vender hjem til Vedersø.

IGAAR sejlede vi forbi Corsika, og nu staar vi her i Paris foran Corsikanerens Grav. I denne Hvælving, der rejser sig som Tronhal over sin Fyrste, gustner det stakkels fattige Støv af den store Kejser. Hvad nytter det, Napoleon, du hviler her paa Laurbær af dine straalende Sejre fra Pyramiderne til Moskva og af dine sunde og vise Love, der endnu til Dels lyser for Frankrig, midt mellem de smuldrende Faner, der har kostet de Tusinder og atter Tusinder af ukendte Soldaters dyrebare Blod, og midt mellem Lovord af det Folk, der ærer dig endnu, som hine elskede dig? Hvad nytter det, naar Paris ligger herreløst hen, et Bytte for Svindlere og Bedragere og raadvilde Parlamentarikere, og de unge ukendte Soldater, der oprøres over denne Utingenes Tilstand, førerløse bruser gennem Avenuerne i Harme og skydes ned? Endnu minder Gadens Plakater om Kampen, en Mand ligger i sit Blod paa Jorden, mens Kvinder og Børn skrigende styrter til, og under Billedet læses: Tyskernes Kugler i Krigen undslap han, men ikke Parlamentarikernes nu. Napoleon, Napoleon, kunde jeg kalde Johannes Borgen hid, og det skønne levende strømmende Frankrig blive igen engang, hvad det var!

Og de gamle møre Faner bevæger sig, som steg der en Hvisken op til Svar fra Kejserens Kiste. Ingen hører den uden jeg, og jeg kan ikke tro, jeg hørte den ret. Men det lød i mine Øren som: Jeg er jo i Tyskland nu: *Maintenant je suis en l'Allemagne.* - Naa, jeg magter kun maadeligt Fransken, kan have hørt fejl.

*

Da jeg er naaet ud paa Gaden, bliver jeg angst for Efterklangen i Sindet af mit eget Ønske. Napoleon i Frankrig og Hitler i Tyskland samtidig! Tør vi tænke den Tanke til Bunds, alle vi, der dog er saa meget Europæere, at vi ikke under Japan dets Chance endnu et Par Aar? Japan, der sidder flittig i sit Hjørne og spinder Dag og Nat paa Nettet for Europas fortumlede Flue. Japan, der betaler sin Arbejderske i Ugeløn noget nær, hvad Europa giver Arbejderen i Timeløn, og saa lægger hun naturligvis Penge op, nu da hun end ikke skal bruge Haarnaale mere efter Saksens Sejr over Kransekagen. Japan, der i Amsterdam kan sælge en Cykle formedelst 9 Mark. "Til enig Kamp mod den gule Fare!" raabte Mussolini forleden ud over Europa; og den japanske Gesandt aflagde næste Dag Visit og spurgte høfligt, hvad Ministeren havde sigtet til, og Mussolini tænkte: "Av for Pokker, ham havde jeg glemt!" og mumlede noget om Gulstot.

"Til enig Kamp - -" - - ja, jeg skal love for det. Jeg sad i Aftes i Lyon og ventede paa

Josephine Baker, der just var kommet fra Cairo, og det blev vel Rejsens Hovedoplevelse. Naturligvis ikke Negertøsen; hun interesserer jo blot som et Tidens Tegn; men Ventetiden forkortedes med en Filmens Ugerevy: Dollfuss overværer Bisættelsen af Wiener-Revolutionens Ofre, sidste Modeller af britiske Krigsflyvemaskiner, den franske Middelhavsflaade paa Øvelsestogt i Middelhavet, Stalin taler ved en Tropperevy i Moskva, italienske Troppemanøvrer i Norditalien. Saa kom der en lille Pavse, og nu lød en Metalstemme: Hensigten med Fox's Ugerevy er sagligt at bringe Reportage, hvorfor alle Bifalds- og Mishagsytringer frabedes.

Og mens Salen fnøs af Foragt, sprang Hitler frem paa Lærredet, pluskæbet og brutal at skue, og brølte som en Urokse ud over Titusinder Nazi-Uniformer, stramt marcherende, et to, et to, et to, standhaftig Tinsoldat, Mekanik, Nærbillede af Støvlerne, op ned, op ned, saa det knalder mod Husmurene i Berlin. Var Gengivelsen forgrovet, forvrænget? Eller skyldtes det blot, at alle de omsiddendes Hjerteslag ogsaa fik mit Hjerte til at slaa fransk?

Stakkels Europa med Hadets Kræft midt i dit Legeme! Hvem vandt Verdenskrigen? Fascismen jubilerer i Italien, Nazismen jubler i Tyskland. Og alle ruster, ruster, ruster. Hver tænker paa *sin* Magt, *sine* Fordele, *sin* Sikkerhed. Men de to Folk i Europas Hjerte desuden paa hver sit Had. Oh, det er slemt, naar siamesiske Tvillinger pønser paa hinandens Død.

Paa een Gang falder det over mig: Mon Danmark er til endnu? Meget hører man jo ikke om det ude i den store Verden. Maaske man skulde tage hjem og se ad. Det var dog en ganske hyggelig Afslutning paa Rejsen at finde det stadig liggende og plaske i sine smaa Farvande med en enkelt Lanterne tændt.

Farvel da, Paris, Farvel til dine Boulevarders Menneskehave i Brænding, Farvel til dine festligtstraalende Butiksruder, til dine Teatre, hvor din gamle Kultur knirker, dine Glædestempler, hvor unge uskyldigt nøgne Piger hopper ind og danser, din skumle, fantastiske Notre Dame, dine pragtfulde Slotte foran de aabne Pladser og brede Strøg, dine historiske Minders Glans og Brunst og Blod og Højhed, din Nutids Blanding af Selvopgivelse og dog Førerskab for Folkene i Vid og Aand, i Letsind og Tapperhed, Farvel, du Republik, der kun mangler Kongen i at være et Kongerige.

Saa inklinerer vi i Dunkerque for "A. P. Bernstorff", der valser os over Vesterhavet til den jydsk Kyst.

*

Europa, Asien, Afrika - tre Verdensdele har vi stukket Næsen inden for og snuset til. Hvad Duft sidder der nu tilbage i vore Næsebor? Aah, sære er de Sager, der hænger sig paa Mindets Kroge: Bedst husker jeg maaske et Kast af en Skygge over Pompejis døde Gade og et jublende Viv! Vic! Og jeg saa i Vejret og se, der slog Viben hjemme fra Vedersø Enge. Men heller aldrig glemmer jeg det yndige Farvespil over Galilæas Bjergskrænter, brune Farvetoner, violette, rødlige og morgengule, mellem blaåt og blaåt, Himlens oventil og Søens nedenunder.

Og andre Syner springer frem: Folk i frysende Armod, Stakler med blinde Blikke, hærgede af Østens Øjensyger, eller Synden, der bøjede sig frem imod mig paa Cairos Hovedstrøg Senaftens og spurgte, om der ønskedes en Dreng for Natten. Saa ringer det i mine

Øren af alle Sorter af Kirkeklokker, eller gungrer af Soldatertakt mod Asfalt. Og frem for mit Øje stiger Europa som en Kvinde i den saakaldt farlige Alder, med Nerverne oprevet af alle de Forretninger, hun staar i, uden at kunne magte dem og uden at ville slippe nogen af dem, i Luners Vold gribende snart efter een Elsker, snart efter en anden, med mange bistre Mandfolk staaende omkring sig, lurende paa Chancen til at faa hende erklæret umyndig og spærret inde paa en Klinik. Vil det lykkes dem? Eller vil hun i sidste Øjeblik tage sig sammen og afgæret og afklaret præsidere, med Alderens Respekt og Myndighed over sig, mellem Verdensdelene en Tidsalder endnu?

Og Kristendommen, hvad med den? Intet er at læse om dens Fremtid i de forvirrede Linier i Nutidens Haand. Kun saa meget ser vi, at de, der spaar, at dens Saga er ude, tyder fejl. Endnu er den en hvas og vældig Realitet iblandt os. I alle sine Kirker, men stillest og derfor stærkest i den protestantiske, træder den op mod Kejseren og siger: Det er ikke raadeligt for et Menneske at handle mod sin Samvittighed. Rig og sluttet er Pavens Menighed; men vor Rejse har bestyrket os i Troen paa, at Fremtiden er Protestantismens mere end Katolicismens.

Ondt er Livet og forvirrende; bitter og graa dets Kamp; skønt er Livet og rigt, en liffelig Gave at have faaet i Eje. En lille Pige, 2 Aar gammel, strækker sine Hænder ud imod dig, hendes Øjne straalere, hun klapper dine Kinder med smaa haarde lyksalige Slag: "Far, Far, Far!" Det er Danmark, dette. Det er hjemme.

Kaj Munk.